

Kmeti, delavci
in obrtniki
bodo naročili
svoje vodnike!

Iskate vaše stroje.
Naravnost:
za leto 1929 30 —
za leto 1930 31 —
za leto 1931 32 —
Iskate po tarifi. — Pla-
menica vpravljanja naj-
se priloži znanje za od-
govor. — Nepriljubljeni
plačani so na sprejemanje.

Kmetijski list

Vse naše vesti
vse sadove o
svojega dela in
marljivosti!

**Recepti se ne va-
lja.** — Plača in to-
le se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Katedralni
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 2006. — Radni
pri poštni knjižnici
št. 14.104.

„Zlati mir“.

Pod tem naslovom je objavil »Slovenec« dne 16. februarja uvodnik, ki je izzval v slovenski javnosti opravičeno veliko pozornost. Glavni odstavki tega članka se glase:

»Državni čin 6. januarja t. l. je bil porojen iz globoke želje našega vladarja, da obenem z ukinitvijo dosedanjega političnega stanja preneha tudi medsebojna strankarska borba v državi. V času, ko so vsa prizadevanja vladarja in njegove vlade obrnjena na to, da se vse ustvarjajoče sile v državi usmerijo k skupnemu delu, pomeni vsako nadaljevanje našega javnega življenja v duhu stare politične miselnosti in preprirov oviro in zadrževanje tega nujnega dela, od katerega zavisi okrepitev in boljša bodočnost Jugoslavije.

Spričo tega morajo ostale razlike izginiti in vsi državljani se morajo združiti v eni sami misli in prizadevanju: da pomagajo ozdraviti po preteklosti zavožene razmere.

Pogoji za to so dani. Političnih strank ni, javne korporacije so depolitizirane, oziroma se depolitizujejo, treba le še, da se likvidirajo ostanki tega v dušah... Živo občutena potreba, da se morajo vsi državljani nujno tudi duhovno najbolj združiti v skupnem, poštenem prizadevanju za obče interese — ta potreba, pravimo, bo depolitizacijo vseh naših javnih korporacij, kolikor je mišljeno strankarstvo, ne samo pospešila, marveč jo bo mogla v najkrajšem času tudi dovršiti.

Ozdravljenje naših razmer terja neobhodno, da pozabimo odkritosrčno iz duše vse, kar nas je ločevalo... Spričo tega se morajo sence prošlosti razbliniti in izginiti morajo prepri, ki so zadnje čase našo demokracijo zastrupljali v kvar obče blaginje... Božji mir med različnimi skupinami v naši državi je neobhodna potreba in moralna naloga vseh.

Kaj pravi »Jutro«?

Dan kasneje za »Slovenec« pa je objavilo tudi »Jutro« članek, ki ni vzbudil nič manjše pozornosti kakor članek »Slovenca«. Najvažnejši odstavki tega članka se glase:

»Kratkim, lepim spomladanskim dnevom Jugoslavije (l. 1918 in 1919, op. ur.) so sledili burni časi boja vseh proti vsem. Narod je stal v metežu partizanskih (strankarskih) viharjev in čim hujše ga je zeblo, vedno gosteje sta sneg in mrab pokrivala zemljo naših sanj.

To si je treba predočiti, da se razume, s kakšnim zadoščenjem je narod pozdravil kraljev manifest od 6. januarja. Vladarjevo besedo je narod pravilno razumel, kot najresnejši opomin: Zadoosti je bratomornega boja, zadoosti razdiranja in uničevanja!

Z razpustom političnih strank je olajšan prehod v politiko nacionalne solidarnosti (= narodne skupnosti), ki jo hoče kralj in zahteva narod! Toda razvezanje formalnih (zunanjih) vezi ni cilj, je le sredstvo. Treba je pristopiti energični likvidaciji partizanstva (strankarstva), obračunati z ono strašno prakso, ki je gospodujoči strankarski večini omogočila, da se je pri upravi skupne narodne lastnine, pri izvrševanju državne volje vse odločevalo ne po potrebi, ne po sposobnosti,

ne po stvarnosti, temveč ali si poslušen pristaš vladajoče stranke. Zatreti v našem narodu strankarski duh, to je velika naloga sedanje prehodne dobe.

Prihaja doba selekcije (= izbire) najboljših mož naroda, izbira naobraženih, pametnih in poštenih (podčrtali mi, op. ur.) ljudi, ki se morajo zbrati iz vseh strank, da preprečijo povratek korupcije, partizanstva (strankarstva) in nesposobnosti na državno krmilo. Oproščene partizanskega (strankarskega) terorja (strahovanja), bodo zlasti tudi mlajše sile prišle do veljave. Zunaj političnih strank pa je stalo dosedaj še nešteto najboljših sinov naroda, ki se v obstoječih dezolantnih (žalostnih) razmerah niso mogli ali niso hoteli udeleževati javnega življenja (mi smo zgoraj debelo podčrtali besedo »poštenih« prav namenoma, op. ur.). Preko vseh malenkosti, ki so nam grenile preteklost, moramo vsi misliti samo na bodočnost.

Naše opombe.

Oba članka, iz katerih smo objavili dobesedno najbolj značilne odstavke, sta skoro zgodovinske važnosti za naše razmere. Mi nočemo odgovarjati na vprašanje, zakaj in kako sta oba slovenska dnevnika takorekoč istočasno obsodila delovanje onih ljudi in strank, katerih politiko sta oba deset let zagovarjala in branila, in sicer zato ne, ker bi bil naš tozadevni odgovor naravnost divji. Mi tudi nočemo preiskovati, ali je sedanji kes iskren in odkrit, ali pa je morebiti preračunan. — Ljudje, ki znajo misliti, naj si napravijo o tem sami svojo sodbo. Z resničnim in odkritim zadoščenjem pa ugotavljamo, da je bil ravno naš list tisti, ki je z vso ostroostjo že zdavnaj pred 6. januarjem krvavo bičal bedasti liberalno-klerikalni boj v naši ožji domovini in opozarjal na strahovito škodo, ki smo jo trpeli vsi zaradi tistega bratomornega boja, ki ga danes obsojata — hote ali ne hote — i »Slovenec« i »Jutro«. To je naše veliko zadoščenje in to je poleg drugih vzrokov bil prav odkritosrčen povod za nas, da smo vladarjev čin od 6. januarja z odkritim veseljem pozdravili.

Na izvajanju »Jutra« in »Slovenca« pa bi mi pripomnili še sledeče: V vsakem gospodarstvu in v vsaki upravi, bodisi v majhni občini ali pa v veliki državi, odločuje dvojce: Sposobnost in poštenje. Grajščinski oskrbnik mora vedeti in znati, kako se zemlja obdeluje, mora pa biti obenem tudi pošten in ne sme krasti za svoj žep in svojega gospodarja goljufati. Vodja obrtne delavnice mora znati in vedeti, kako se vodi obrat, mora pa biti obenem tudi pošten in ne sme delati za denar svojih gospodarjev za svoj žep. To so vsakomur razumljivi zgledi iz privatnega življenja. Nihče pa ne zaupa in tudi ne more zaupati še tako sposobnim oskrbnikom ali delovodjem, če niso pošteni, t. j. če niso v moralnem oziru neoporečni ljudje! Ali je res tako ali ne?

Približno tako, kakor v privatnem, je tudi v javnem gospodarstvu. Z našim javnim denarjem, ki smo ga plačevali v občinske, oblastne in državne blagajne, so celih deset let gospodarile tiste politične stranke, ki so imele

večino. To samoposebi ne bi bilo nič hudega, kajti v demokratičnih državah je povsod tako. Toda dočim se drugod večinske stranke, ki vzamejo javno gospodarstvo v svoje roke, dobro zavedajo, da javni davčni denar ni niti privaten denar in še manj last stranke, ampak da je treba z njim gospodariti po pravici in nepristransko, se naše politične stranke tega žalibog niso zavedale, ampak so smatrale javni in vsem in za potrebe vseh namenjeni in vplačani denar za nekako last svojih strank in so temu dosledno trošile javni denar v obilici za potrebe svojih strank in svojih strankarskih pristašev namesto za javnost!

To je tisti strahoviti greh, ki je našega vladarja prisilil, da je to gospodarstvo z eno energično potezo razgalil, in v tem leži vzrok, da ves narod ta vladarjev korak odobrava! Drugod, kjer imajo parlamentarno vladavino, se sestavljajo vlade tudi iz pristašev vladujočih strank, kakor se je to delalo pri nas, toda drugod se v vlado izbrani strankarji zavedajo, da so s svojim vstopom v vlado prevzeli nase tudi dolžnost in obveznost, da bodo javni denar nepristransko upravljali, ker javni davčni denar ni strankarska, ampak državna last. Pri naših strankah te zavesti žalibog ni bilo in zato je bilo krvavo potrebno, da se politične škarje političnim otrokom vzamejo iz rok za tako dolgo, da se bodo otroci naučili razločevati, kaj je moje in kaj je tvoje in kaj je strankarska last in kaj je državna last! To pa utegne še dolgo trajati.

Na zgledih, kako se ne bi smelo ravnati z javnim denarjem, tudi Slovenija ni ravno revna. Le pogledimo naše oblastne samouprave. Samouprave imajo svoje odobrene proračune in imajo pravico izdajati denar v name, ki jih določa proračun. Ta denar izdajajo oblastni odbori. Mi pa smo našli že prej mnogo stvari, iz katerih se da posneti, da se tudi naši oblastni odbori niso dovolj zavedali razlike, ki obstoji med strankarji in med upravniki javnega imetja, kakor smo to povedali zgoraj. Zakon določa n. pr., da mora oblastna skupščina izvoliti pregledovalce računov. Ti so bili izvoljeni, čisto pravilno izvoljeni, ampak vendar čutimo vsi nekaj nepravlega, če pripadajo pregledovalci računov isti stranki in služijo istim gospodarjem. Zakaj dalje oblastni odbor ljubljanski ni hotel dati opoziciji vpogleda v obračun, čegar objava je zakonito predpisana? Vse to so stvari, ki delajo javnosti zelo neugoden vtis in vzbujajo upravičeno sumnjo, da tu nekaj ni tako, kakor bi moralo biti!

Podobnih zgledov iz Slovenije bi našli lahko še mnogo, tudi iz občinskih gospodarstev. A že ta primer zadostuje, da vsak razume potrebo vladarjevega koraka, razume pa tudi, kako silno je potrebna kontrola javnosti, ki je vladarjev proglas od 6. januarja nikjer ne izključuje.

Novi ljudje.

Iz vsega, kar smo doslej povedali, pa vsak lahko razume, kako velika je potreba po poštenih ljudeh in po novih ljudeh, in mi se čudimo, da »Slovenec« in »Jutro« te potrebe ne naglašujeta tako, kakor bi to bilo potrebno! Velikemu nemškemu državniku Bismarcku

sicer pripisujejo izrek, »da je politika velika k...«, toda ta gotovo v jezi izrečeni izrek še ne pomeni, da bi morala biti politika vlačugarska. Tudi politika ima in mora imeti svojo moralno! Ker pa politiko delajo ljudje, je jasno, da morejo delati moralno in pošteno politiko samo v vsakem oziru neoporečni ljudje, ki imajo poleg neoporečnosti tudi dovolj sposobnosti. Samo sposobnost ni dovolj, če hočemo priti iz blata, kakor to želi vladar!

Povejmo primer: Kmet ima kuhinjsko in kravjo dekló. Počasi pride kmet na to, da obe kradeta. Ali bo kmetu kaj pomagano, če obe zamenja? Ali ne bosta obe še naprej kradli, samo vsaka na drugem prostoru? Če hoče kmet imeti red, mora obe iz hiše pognati in dobiti druge posle!

Tako je tudi z našo politiko, če jo hočemo ozdraviti. Ljudje, na katere leti le najmanjši sum političnega ali kakršnegakoli ne-

poštenja, morajo izginiti z javne pozornice! In strašna sramota bo za slovenski narod in silno žalostno izpričevalo za njegovo moralno silo, zlasti pa še za slovensko inteligenco, če ne bo znal sam iz sebe izločiti iz javnega življenja ljudi, katerih čast je umazana, in če bodo morali ta žalostni, ampak silno potrebni posel izvršiti drugi!

Kdor zna brati proglas Nj. Vel. kralja, bo razumel naše besede. S starimi grehi vred morajo izginiti tudi stari grešniki, in tudi najlepša ovčja koža ne sme obvarovati volkov, ki so državo in javno moralno razgrizli do skrajnosti.

Mir, ki ga želi Nj. Vel. kralj v svojem proglasu, ne sme biti plašč, pod katerim bi se skrivali stari grehi in grešniki, ampak mora biti doba preporoda in očiščenja javnega življenja!

• • •

Kmetje in industrija v Sloveniji.

Slovenske dežele so pretežno poljedelske. To se pravi, da žive ljudje v Sloveniji v veliki večini od obdelovanja zemlje, torej od tega, kar jim obdelana zemlja prinese. Če bi hoteli vsi ljudje v Sloveniji živeti od zemlje, bi zemlja morala roditi vsako leto toliko, da bi ljudje: 1. prerediti same sebe in svoje rodovine in 2. še toliko bi jim moralo ostati pridelkov za prodaj, da bi za izkupiček lahko kupili obleko, obuvalo, orodje in vse druge potrebne stvari, ki jih nimamo doma. Če pa zemlja toliko ne rodi, oziroma če ljudje toliko ne pridelajo, da bi se mogli prehraniti in še plačati obleko itd., nastane pomanjkanje: ljudje si morajo odtrgati od ust, morajo hoditi okrog slabo oblečeni in delati dolgove.

Kdor hodi danes po naši deželi okrog, vidi, da se je že vsepovsod začelo kazati občutno pomanjkanje. Na stotine ljudi, ki žive na kmetih in ki pridno delajo celo poletje, že na božič nima niti koruze. Vsako jajce ljudje prodajo in se hranijo samo s fižolom in z zeljem in dobro je že, če je vsaj to zabeljeno. Primerno oblečenih ljudi je tudi vedno manj. To se je videlo posebno letos v letošnjem hudem mrazu.

Ta žalostna dejstva dokazujejo, da naša zemlja premalo rodi za vse. Ta ugotovitev, kakor je žalostna, nas pa sili k razmišljanju, kako najti nova pota in nove vire, da bi mogli naši ljudje živeti doma in da se ne bi trebalo tisočim izseljevati na tuje s trebuhom za kruhom. Kje je pomoč?

Prva pomoč leži v dviganju rodovitnosti domače zemlje. Izkušnje, ki so jih dosegli kmetje v sosednih nam državah, nam dokazujejo, da bi se lahko preživljalo tudi v Sloveniji prav vse prebivalstvo doma, če bi zemljo obdelovali tako, kakor jo obdelujejo drugod. Le pogledimo sosedno Avstrijo. Avstrija je izrečno hribovska država, ki je morala pred par leti velike količine žita in moka uvažati. Zadostovalo pa je komaj 10 let vztrajnega dela in danes ima Avstrija sama dovolj žita, krompirja itd. doma! Donos zemlje se je v kratkem času skoraj po četvoril! Seveda so dosegli kmetje v Avstriji tako lepe rezultate z izdatno državno pomočjo in s politiko, ki je res skrbela za dvig kmetijstva. Pri nas smo v tem oziru še daleč, daleč zadaj!

Druga točka, ki silno ovira razvoj našega kmetijstva, pa je neugodno razmerje med kmetijstvom in med industrijo ne le v Sloveniji, ampak v celi državi.

Mi smo že večkrat zapisali, da mora biti kmet, ki hoče dandanes svojo zemljo primer- no obdelovati, ne le navaden delavec, ki vihti samo lopato in kramp, ampak mora biti že precej učen. Moderen kmet ne more izhajati

brez umetnih gnojil. Umetna gnojila pa izdelujejo fabrike. Moderen kmet ne more več delati brez primernih strojev. Stroje pa izdelujejo fabrike. Kmet potrebuje obleko. Obleko zopet izdelujejo fabrike. (Časi, ko so ljudje doma izdelovali svojo obleko, so za naše kraje vsaj minuli.) Vse te stvari, brez katerih moderen kmet ne more več izhajati, so pa pri nas silno drage, a drage so, ker je bila in je še danes naša carinska oziroma industrijska politika popolnoma zavožena na ogromno škodo kmetov.

En vzrok te zavoženosti leži v okolnosti, da so poskušale po vojni skoro vse evropske države postati »avtarkične«. To se pravi, da so poskušali povsod doseči cilj, da bi vsaka država imela doma, v svojih mejah, dovolj hrane in dovolj industrijskih izdelkov, tako da v slučaju nove vojne ne bi nastalo nikjer več pomanjkanje hrane ali pa obleke ali pa pušk in topov, kakor se je to zgodilo v Nemčiji in v Avstriji. Kjer ne pridelajo dovolj žita doma, tam ni zmage, ker sovražnik deželo lahko izstrada. Zato so se povsod trudili, da bi tudi domačo industrijo povsod dvignili tako, da bi se vse izdelovalo doma.

To željo, ki se je pojavila zlasti v onih deželah, ki so nastale po vojni, so pa znali industrijalci silno izkoristiti v svoj prid. Oni so zagnali silen krik, da domača industrija ne more uspevati in se razviti, če ne bo dovolj zaščitena z visokimi carinami. Tej želji so takratni odločujoči krogi ustregli v mnogo previsoki meri na ogromno škodo kmetov.

Naj navedemo le nekaj primerov. Carina na čevlje znaša skoro 100 dinarjev za par! Naši kmečki zastopniki so se neprestano borili za odpravo carine na razne železne izdelke, brez katerih kmet ne more izhajati. Ravno tako je bilo in je deloma še s carino na galico in žveplo. Carina na obleke oziroma blago za obleke je pri nas višja kakor kjerkoli drugod. Tako bi lahko naštel še celo vrsto predmetov, katerih cene so zavarovane samo na korist posameznih industrijalcev, ne pa na korist celote.

Mnogi sicer pravijo, da je visoka carina potrebna zato, ker dobimo samo na ta način v deželo tuj kapital, brez katerega bi ostalo na tisoče domačih delavcev brez kruha in za- služka. Ta izgovor pa ne drži. Tuj kapital je res potreben, toda tuj kapital ne zahteva toliko previsokih dobičkov, ampak zahteva v prvi vrsti pravno varnost. Ta pa je mogoča tudi brez 100 in 200 procentnih dobičkov. Kapitalist zahteva v prvi vrsti, da je njegov denar varen, t. j. da sodišča redno poslujejo in da vlada v državi red in mir in zakonitost. Ravno tega pa zadnjih 10 let nismo imeli, pač

pa smo imeli dovolj korupcije. To je bilo ravno vzrok, da se je tuj kapital naše dežele ogibal, kljub visokim industrijskim carinam.

Če pogledamo stvar natanko, kakor je, vidimo tudi, da izgledajo visoke industrijske carine kot nekaka kazen za najbolj napredne kmete. Ravno napredni kmetje (napredni v pravem pomenu besede) potrebujejo največ umetnih gnojil, strojev itd. Ker pa je večina tah stvari silno draga, jih ni mogoče nabaviti dovolj, ker cena kmečkih pridelkov ne more pokriti stroškov. Zaradi te razlike v cenah pa kmetijstvo ne more tako napredovati kakor v sosednjih deželah.

Zato pa mora pametna gospodarska politika pri nas v prvi vrsti gledati na to, da bo spravila kmečke potrebe v pravilno razmerje do industrije. Kmetom mora biti dana možnost, da jim bodo cene njihovih pridelkov omogočile nabavo potrebnih industrijskih izdelkov. Če bodo imeli kmetje denar, ga bo imela tudi industrija. Samo od bogatih industrijalcev pa država ne bo mogla živeti.

Kmetijsko šolstvo.

V Jugoslaviji je 80 odstotkov kmetijskega ljudstva od skupnega števila prebivalstva. Na en kvadratni kilometer pride 48 prebivalcev. Ena kmetijska šola pride na 476.000 poljedelcev in na 43.158 kmetij. Vseh skupaj je v naši državi 22 kmetijskih šol. Trebalo bi jih pa najmanj 900.

Češkoslovaška ima 42 odstotkov kmetijskega ljudstva; 96 prebivalcev pride na en kvadratni kilometer. Ena kmetijska šola pride na 25.155 poljedelcev in 8.925 kmetij. Vsega je 227 kmetijskih šol.

Italija ima 52 odstotkov kmetijskega ljudstva; 125 prebivalcev pride na kvadratni kilometer. Ena kmetijska šola pride na 513.428 kmetovalcev in na 80.633 kmetij. Vsega ima 33 kmetijskih šol.

Rumunija ima 80 odstotkov kmetijskega prebivalstva; 52 prebivalcev pride na en kvadratni kilometer. Ena kmetijska šola pride na 154.839 kmetovalcev in 10.330 kmetij. Vsega ima 93 kmetijskih šol.

Fr. Rojec:

Živijo kralj!

Krivično strankarsko barbarstvo je trlo in morilo nas; zdaj kralj je vzel nas v svoje varstvo in dal na narod je proglas, da izkoriščanju države in ljudstva konec je, odslej pa morajo razmere zdrave zavladati v državi vsej! Poštenost, nepristranost stroga in med plemeni bratska sloga naj bo izboljšanju pogoj: a vsi krivičniki takoj se morajo mu odstraniti z visokih mest in nastopiti pokoro, ker so s pomočjo oblasti, ki so jo imeli, za svojo le korist skrbeli, državo, narod pa tako so zanemarjali strašno, da so v vsej domovini naši majali temelji se nje in da pohlepno spet mejaši k nam se ozirali so že... Sedaj je proč nevarnost vsaka: naš modri kralj je vzel v roke državne vajeti in jaka postala bo država spet in zasijal bo njen ugled po širnem svetu kot zasluži! Zato vse poštenjake družiti ta preobrat, ki že več let željno so ga pričakovali, v veselju in soglasni hvali: Zdaj smo na poti v lepše dni, rešitelj kralj naj nam živi!

Prebivalci po veri. Na vsem svetu je okrog ene milijarde in 821 milijonov prebivalcev. Od tega jih je 650 milijonov kristjanov, 570 milijonov budistov, 250 milijonov muslimanov, 235 milijonov bramanov, 14 milijonov judov in 102 milijona raznih drugih ver.

POLITIČNE VESTI

Otvoritev palače Delavske zbornice v Ljubljani.

V nedeljo, dne 17. februarja je bila slovesno otvorjena palača Delavske zbornice v Ljubljani. Palača je zgrajena na najlepši Miklošičevi cesti poleg Bolniške blagajne. V tej trinadstropni zgradbi imajo svoje prostore poleg Delavske zbornice tudi vse strokovne stanovske in kulturne delavske organizacije. Dalje je v palači še 28 stanovanj. Gradbeni stroški so znašali okrog 7 milijonov dinarjev. Krasna palača, v kateri je koncentrirano vse, kar predstavlja mukotrpno pridobitev slovenskega delavstva, je najlepši dokaz, kako lepi uspehi se dajo doseči s smotrenim in žilavim delom. Mi kot glasniki stanovsko zavednega slovenskega kmetkega ljudstva se te pridobitve delavstva iskreno veselimo in mu izražamo toplo priznanje.

Pišite in govorite slovensko!

Nova doba, ki je nastala 6. januarja letošnjega leta, je nekaterim ljudem čisto zmešala pamet. In da bi ta stvar postala še bolj konfuzna, žive ljudje, ki jih posebno zabava, da trosijo neresnice in nevedne še bolj begajo. Dolžnost časopisja kot organa javnosti pa je, da take izrodke pobija. Naš list je to že večkrat storil in bo še vedno, kadar mu bo zopet znan kakšen tak slučaj, ki mora biti javno ožigosan. Tako so nam sporočili, da mislijo pri nas sedaj tisti, ki imajo direktno z Beogradom kakšne posle, ali prošnje, ali pritožbe, ali česar koli, da morajo odslej vse napisati v srbo-hrvaščini, ker drugače tam doli ne razumejo in ne rešijo. Takšno mišljenje pa je zmotno in z več ozirov tudi zelo škodljivo. Prvič: prav nobeden Slovenec ne zna perfektno srbohrvaščine. Nekateri znajo malo, drugi še manj in potem nastane iz tistega taka kolobocija, da jo nihče ne razume. Časih smo tak jezik imenovali jugoslovanščino. Prošnja, v takem jeziku spisana, ni razumljiva in že zato zgreši svoj cilj. Drugič pa je tako naziranje, da naš jezik ni ravnopraven, škodljivo zlasti, če je še kaj srbijskih šovinistov med uradniki, ker nam taka hlapčevska uslužnost jemlje ugled. Mi smo Slovenci in Slovenci hočemo ostati. Naš jezik je za nas najlepši in najslajši, zato ga ne samo ljubimo, nego tudi tako spoštujemo, da se ga povsod poslužujemo. V stari Avstriji so nas tako učili, da je naš jezik manj vreden, da ga niso znali na Dunaju ne cesar, ne ministri, ne visoki uradniki. In tako se je dostikrat dogajalo, da so se naši ljudje sramovali materinega jezika. Kakšna sramota je bila v družbi izobraženih Slovencev, če je kdo napravil napako v nemškem razgovoru. A v slovenskem? Znana je tudi usodna napaka naših prednikov, da so v družbi, če je bil med dvajsetimi Slovenci le en Nemec ali Italijan, potem vsi nemško, odnosno italijansko govorili. V naši novi državi so nekateri to svojo napako ohranili s tem, da so pričeli »srboditi«. Neboj je prav dobrih dvajset let tega področja. In ker je bilo pod prejšnjimi velikosrbskimi režimi vse polno partizanskih uradnikov, ki so se iz slovenskih ulog samo norca delali, je vzraslo prepričanje, da se mora v Beograd pisati samo v srbohrvaščini in to v cirilici. Vsled takih zmotnih nazorov se je sedaj razvilo mišljenje, da odslej v Beogradu ne bodo več reševali slovenskih vlog. Mi pa pravimo? Kraljev korak od 6. januarja pomenja tudi v tem oziru velik napredek. Zato pišite slovensko povsod! Po vseh ministrstvih se dobe slovenski uradniki, ki bodo vloge brali in reševali. In če bi jih slučajno kje ne bilo, jih bodo baš zato dobili, ker je to naša pravica. Vsaka pravica pa je sveta reč in svete reči je treba spoštovati in za nje spoštovanje zahtevati. Kdaj so že nas

učili naši stari pesniki: Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti! Torej le brez skrbi pišite in govorite tudi z Beogradom slovensko, lepo in čisto slovensko, da boste sebi v ponos in drugim v veselje. Saj je kralj odločno povedal, da ostanejo Slovenci Slovenci, Hrvati Hrvati in Srbi Srbi.

Naše finance.

Proračun za l. 1927/28 je končal s precejšnjim primanjkljajem od 334 milijonov dinarjev. Največji primanjkljaj je pri železnicah in znaša 584 milijonov dinarjev; državna kmetijska posestva so dala manj 10 milijonov dinarjev, trošarina 84 milijonov dinarjev, carine 31 milijonov dinarjev, takse 65 milijonov dinarjev. Več kot je bilo v proračunu predvideno so dali: monopoli 76 milijonov dinarjev, pošta 5, šume in rude 22 milijonov dinarjev.

Število državnih uslužbencev.

Po predlogu proračuna za l. 1929/1930 je v naši državi vsega skupaj 183.424 uslužben-skih mest v naši državni službi.

Od tega je 64.754 uradnikov, 33.944 zva-ničnikov, 11.695 služiteljev, 32.775 dnevničar-jev, 2345 osebja Direkcije rečne plovitbe, 11.861 podoficirjev, 8051 oficirjev in 17.002 orožnika.

Ako vzamemo povprečno na vsakega uslužbenca 2000 Din in toliko tudi približno lahko vzamemo, znaša to mesečno 366 milijonov dinarjev, ali letno 4 milijarde 392 milijonov dinarjev. Od te vsote odbije država okrog 273 milijonov raznih odtegljajev, tako da pla-ča država uslužbencem vsega 4.121.000 Din.

Kaj govore številke.

Gospodarsko obiležje države najzanesljiveje spoznamo, če pregledamo številke vrednosti blaga, ki smo ga iz države prodali drugim in vrednost onega, ki smo ga od drugih kupili. Finančno ministrstvo je sedaj izdalo pregled za leto 1926 izvoženega in uvoženega blaga. Ta pregled nam neovrgljivo dokazuje, kar smo vedno povdarjali, da je naša država kmetiska in da je naloga države v prvi vrsti skrbeti za dobro kmetjsko politiko.

Leta 1926 smo izvozili za 922 milijonov dinarjev žive živine, hrane in pijače za 3965 milijonov dinarjev, sirovin za 2481 milijonov dinarjev, industrijskih izdelkov pa za 449 milijonov dinarjev. Uvozili smo pa žive živine za 1 milijon dinarjev, hrane in pijače za 607 milijonov dinarjev, sirovin za 1462 milijonov dinarjev, industrijskih izdelkov pa za 5562 milijonov dinarjev. Izvažamo torej 76% blaga, ki ga daje kmetijstvo. Glavni naš trgovinski predmet so kmetijski produkti. Naloga države je, podpirati kmetjsko produkcijo v vsem, če hočemo ostati aktivni pri trgovski bilanci. Pri sklepanju trgovskih pogodb pa bi morale naše delegacije skrbeti za odjemalce kmetijskih produktov. V času ko je vodil gospodarsko politiko bivši režim, pa je začel naš izvoz kmetijskih produktov padati. Izgubljali smo trg za trgov v tujini. Sklenjena trgovska pogodba z Avstrijo, ki jo je podpisala bivša vlada dr. Koroške, je osobito Slovincem zapravila tudi du-najski trg za mesnate prašiče. Izvoz živine je začel leta 1928 padati in bo v letu 1929 gotovo še veliko manjši. Leta 1927 smo izvozili živine in mesa za 1005 milijonov dinarjev, leta 1928 pa, ko ni bila trgovska pogodba z Avstrijo še v veljavi, je že vplivala toliko, da je naš izvoz padel na 835 milijonov dinarjev. Čuli smo kmetovalce tarnati, da ne morejo raz-umeti, da sedaj v tem času cene prešičem celo padajo, ko so vsako leto zanesljivo nategnile. Vzrok slabi trgovini z živino in mesom leži v gospodarski politiki, ki jo je vodil bivši režim.

Na kmetih se bo zboljšalo, če bo kmet sam znal zračunati posledice gospodarske po-litike in znal postaviti zahteve, ki bodo pla-čale njegovo delo.



Kebersih

se imenuje občutek, ko smo srečni.
Tako veseli smo lahko tudi
tisti dan, ko se pere perilo, ako se
spomnimo 7 prednosti, katere ima

Schicht
Terpentin-Milo
svoji prednosti

Premestitve velikih županov.

Pretekli teden je podpisal kralj ukaz, s katerim je bilo premeščenih 17 velikih županov. Tudi zagrebški veliki župan, general Maksimović, je bil premeščen na svoje prvotno mesto kot profesor vojne akademije v Beogradu. Za zagrebškega velikega župana je pa imenovan dr. Milan Zaričić, pravni referent zagrebške oblasti.

Komisija o agraru.

Pretekli teden se je sestala v Zagrebu pod predsedstvom ministra za agrarno reformo dr. Otona Frangeša komisija za ugotovitev posledic dosedanje izvedbe agrarne reforme. Komisija sestoji iz bivšega predsednika hrvatskega komasacijskega poverjenišva dr. Gojskovića, vseučiliškega profesorja inž. Št. Jurića, gospodarskega strokovnjaka dr. inž. P. Popovića, oblastnih referentov inž. Herakovića in Dušana Šainovića.

Ta komisija ima nalogo, da pregleda rezultate izvedbe agrarne reforme v severnih krajih naše države. Posebno pozornost mora obrniti na to, koliko se je gospodarsko stanje onih, kateri so zemljo dobili, poboljšalo, kakšni so izgledi za njihov daljni razvoj in kako je pri tem narodni živelj pojačan.

Nadalje mora komisija utrditi kake uspehe je rodila agrarna reforma v privatno gospodarskih in narodno gospodarskih pogledih z ozirom na obči napredek produkcije in na izvoz kmetijskih pridelkov. Komisija bo pričela takoj delati na zbiranju statističnih in drugih podatkov ter bo odšla takoj na deželo, kakor hitro bo skopnil sneg. Tam bo zaslišala agrarne interese in ugotovila stanje, ki ga je ustvarila agrarna reforma. Z merodajne strani se najodločneje odbijajo vesti, da se namerava veleposestva povečati. Na noben način se ne bo zmanjšala površina zemlje, katero so dobili agrarni interesi.

Odvetnik
Dr. Anton Urbanc
je otvoril
svojo pisarno v Ljubljani
Prešernova ulica šte. 5/I.

V Zagrebu.

Prejšnji teden so se več dni mudili v Zagrebu ministri za trgovino, finance in kmetijstvo. Ves čas so bili gospodje ministri na razpolago ljudstvu, ki jih je opozarjalo na razmere na Hrvaškem in jih upoznalo z ljudskimi potrebami. Razpravljali so o vseh aktualnih gospodarskih vprašanjih, o kmetijskih potrebah, o agrarni reformi, o finančnem stanju itd. Brez razlike, kateri stranki je preje kdo pripadal, so gospodje ministri nepristransko odgovarjali in vsakdo brez razlike je imel do njih zaupanje. Gospodje, ki predstavljajo v sedanji vladi Hrvaško, niso bili aktivni politiki in so v resnici nepristranski strokovnjaki, tako da v njih lahko vsakdo zaupa in tudi oni z narodom nepristransko in s polnim zaupanjem razpravljajo.

Kam s šolanimi ljudmi?

Te dni smo brali v časopisih, da študira na vseučilišču v Ljubljani okoli 1300 dijakov. Ti dijaki bodo nekega dne zdravniki, advokati, sodniki, profesorji itd. Vsaj hoteli bi vsi to biti. Nekateri svojega cilja sicer ne bodo dosegli, večina pa gotovo.

Ker traja študiranje na vseučilišču približno pet let, pomeni zgornja številka, da zapusti ljubljansko vseučilišče vsako leto okoli 200 dijakov, mogoče nekaj malega manj, ampak ne dosti. Sedaj pa pomislite, kaj ta številka pomeni!

Ogromna večina teh fantov računa, da bo dobila javne službe. Toda kje? Ker so ti fantje večinoma Slovenci, prihaja zanje v prvi vrsti v poštev Slovenija, kajti na Hrvaškem in v Srbiji imajo svojega naraščaja tudi več kot dovolj. Kje naj torej naši vseučiliščniki iščejo službe? Vsako leto zaposliti okoli 200 študiranih ljudi v javni službi ni lahka stvar, ker za mnogo javnih služb vseučilišča ni treba, ampak je dovolj že srednja šola.

To vprašanje je jako važno tudi za kmečke stariše, ki pošiljajo svoje fante v šole.

DOPISI.

Iz Žabnice. V nedeljo, dne 3. t. m. je proslavljalo tukajšnje gasilno društvo desetletnico dramskega delovanja. Za ta jubilej je bila prirejena komedija »Skopuh« ter pred desetimi leti otvoritvena predstava — igra »Domen«. Režija g. Oblaka Cirila. Igrci sta izpadli nad vse dobro, le žal da je bil obisk bolj slab. Mnogi si niso upali zdržati cele 3 ure v tem sibirskem mrazu, v našem na vetru zidanem Gasilskem domu. Po končani igri »Domen«, smo se zbrali vsi stari in mladi igralci pri gostilničarju Metodu Oblaku. Ob prav odkriti in prisrčni zabavi, petju in vseplošno veselem razpoloženju nas je vzpodbujal k nadaljnjemu skupnemu delu in napredku za naš podeželski oder naš rojak g. ing. Pero Oman. Prav živo nam je orisal pojmovanje in smernice našega podeželskega odra naš sedanji režiser Oblak Ciril. Izrečena je bila tu zahvala vsem, ki so več ali manj pripomogli k tako lepemu napredku dramskega delovanja v tej kratki dobi. Ob tej priliki se nam je obudilo seveda zopet desetletno vprašanje in želja, kako preurediti naš oder ali kako priti do novega boljšega odra. — V šesti številki Kmetkega lista sem čital dopis iz Žabnice, kako opominja dopisnik na važnost letnih občnih zborov. Prav bojim se, da ne bi na teh zborih prizadetih zadrug izostalo vprašanje, kje naj postavimo naš Kmečki dom in kakšen naj bo ta dom? Zaupanje imam, da se bodo naši žabniški in okoliški možje res že enkrat odločili, da sezidajo nekaj, za kar jim ne bo takoj prvo leto žal. Res so skromni možje, kateri gledajo na vsak dinar in katere bi rad dal v tem oziru za vzgled vsej Sloveniji, pa vendar upam da bodo po-

šola je draga stvar. Čemu pa ogromni stroški, če je bodočnost zelo negotova?

Po naših mislih bi bilo mnogo bolje, če bi stariši pošiljali svoje otroke v take šole in jim pomagali do takih poklicev, katerim je odprt ves svet in ne samo naša ožja domovina. Jurist ali profesor z vsemi izpiti na naših šolah ne more drugam, ampak mora ostati doma, pa naj dobi službo ali pa ne. Mnogo na boljšem so v tem oziru tehniki, zdravniki pa že manj. S študiranimi ljudmi je torej vedno večji križ, zlasti zato, ker ni res, da bi študiran človek moral dobiti službo, ampak ima le opravičenost (ne pravice!), da jo dobi, če je kje kakšna služba prazna.

Naj torej kmetje premislijo, kaj je boljše za njihove fante, ali dolgoletno študiranje, ali pa dobra obrt, kateri je odprt ves svet?

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

Kmetški hranilni in posojilni dom v Ljubljani

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, proti trimesečni odpovedi po 7 1/2% brez odbitka davka na rento.

STANJE VLOG NAD DIN 20.000.000—

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Podružnica v MARIBORU

Slomškov trg 3, prtlj., poleg Stolne cerkve.

leg šrambe za stroje in močna krmila vendar prizidali še en prostor za seje, zborovanja in predavanja, ki ga doslej žal nimamo. Mnenje nas mlajših, da bi se sporazumeli v tem oziru, in bi ta enkrat novozidana zborovalna soba postala zavetišče vsega, kar čuti z našim kmetom, h kateri bi pripomogle vse vrste organizacije naše vasi in okolice. V mislih imam seveda, da bi iz tega postala ta soba dvorana, v kateri ne bi bilo treba v bodoče prezebat ne igralcem in ne gledalcem. Gasilni dom naj bi pa postal, za kar je bil postavljen. Želim, da bi zadevo vzeli za resno, o kateri naj bi se razpravljalo na bodočih zborovanjih. Storjen bi bil s tem zopet lep napredek za skupnost naše vasi in okolice. S ponosom in zavestjo, da bodo s tem odprta vrata vsem organizacijam, nad katerimi naj bi blestel napis »Kmečki dom«. Zatorej vas kličem na delo, ker smo že proglašeni za naprednjake, da ne postanemo nazadnjaki.

Beričev. Na prošnjo našega društva kmetških fantov in deklet bo priredila Kmetijska družba pri nas dvodnevni gospodarski tečaj, in sicer v soboto 23. in nedeljo 24. februarja v društveni dvorani. Predavanja bodo o živinozdravstvu, živinoreji, gnojenju, sadjarstvu itd. Pričetek 23. ob pol 9. uri dopoldne. Vabimo k mnogoštevilni udeležbi. Odbor.

Gajšovei. Nesrečna smrt mlade žene. Dne 7. I. je Ana Lipša roj. Markonja porodila otroka ženskega spola, kateri je že med porodom umrl. Ker je izgubila zelo mnogo krvi, je reva trpela grozne muke. Dne 29. I. je mlada žena v starosti 25 let in poročena komaj 16 mesecev za večno zatisnila oči. Pogreb pokojnice se je vršil dne 1. t. m. iz Gajšovec, župni okraj Križevci, v Mali nedelji, kjer so jo položili k večnemu počitku v rodbinsko

grobnico. Na zadnji poti so jo spremili domači gasilci v kroju, v imenu katerih se je zahvalil vsem navzočim častni načelnik gas. društva Radoslavei. Ohranimo jo v trajnem spominu! N. v m. p.

Logarovei. Poročila sta se pri nas g. Kosi Jožef, kovač iz Vogričovec, z gđ. M. Vrtnjak, posestnikovo hčerjo. Želimo obilo sreče.

Godešič. Kmetje prištevamo h kulturnemu napredku pred vsem dobro gospodarsko in stanovsko organizacijo. In šele kadar ta organizacija rodi gospodarski napredek in potrebno blagostanje, potem ima prosvetna organizacija in delo dovolj trdne podlage za zdrav napredek. Zato so Godešičani najprej ustanovili električno strojno zadrugo. Vsakemu članu sveti v hiši in v hlevu imenitna električna luč, nabavili so si stroje za slamo-reznicu in mlatilnice, travniške brane, čistilnike itd. Po tem potu bomo šli še naprej. Naročeni smo na stanovski »Kmetški list«, ki nam pove mnogo gospodarskih, stanovskih in političnih pametnih stvari. Tudi radio že imamo, a vendar ne smatramo tega za višek kulture kakor v Retečah, kjer jim svetijo smreče potroleyske leščerbe itd. itd. Vendar se v »Domoljubu« št. 6 dopisnik iz Reteč baha, da so pri njih »silno kulturni ljudje«, ker imajo 5 radio amaterjev. E, prijatelj, še mnogo več je potreba za kulturo.

Gajšovei. Tukajšnje gasilno društvo je dne 3. t. m. imelo v gostilni Kovačič v Logarovecih plesni venček, kateri pa je zaradi hude zime bil slabo obiskan. Za boljši obisk se društvo priporoča v poletni dobi, ko misli imeti tudi večjo tombolo. Gasilski zdravo!

Mala Nedelja. Čital sem v Kmetškem listu, kako je napovedal neki beograjski član protialkoholne lige boj alkoholu. Ako hoče vse to storiti proti uživanju alkoholnih pijač, potem mora najprej rešiti tisoče in tisoče viničarjev in njih družine ter jim preskrbeti drug zaslužek, ker jim je gorica edini življenjski vir. Drugič je gorica velika gospodarska panoga, iz katere država zajema milijone. Ako se ne bo smelo vino točiti, potem tudi kmetič ne bo mogel gorice vzdrževati, ker so ž njimi veliki stroški. Kar pa se tiče kotlov za kuhanje žganja, ki se naj visoko obdačijo, pa pojasnim sledečo resnico: Kmet, kateri pridela 50 do 60 litrov žganja, si ta pridelek lepo razdeli. Mora ga imeti za delavce in vsak delavec si po pravici zasluži kak štampelček te malo bridke žganice. Samo pogledimo si kosce. Kmet, ki rabi 26 koscev, razdeli si tako, da jih ima po 6 do 8 ali 10 enkrat. Zjutraj ob pol 4. so vsi na travniku. Gospodar prinese s seboj črn kruh in pol litra žganja, nekateri več. Isto pijejo cel dopoldan in to ni pijančevanje, to je potreba. Če bi dotičnega gospoda postavili na ta kraj in delo, da bi moral v taki vročini tako težko delati, kako bi njemu dišala taka »ostudna« pijača. Kako bi mu dišala zavržena šmarnica, ki je danes tako zasramovana in zdravniki pravijo, da je strup. Jaz kot pivec pa pravim, da ni strup, ker če trdim, da sem je že manj spil kakor 15 polovnjakov, se nisem nič zmotil. In sem zmiraj zdrav in čil. Tedaj pijačo za domačo potrebo pustite pri miru. Vrzite trošarino in ves davek stran ali pa naredite, da bo kmet delal na dan samo par ur. Potem pa umrje vse in živina pogine, pa je konec vsemu našemu trdemu jarmu. Pomislite na železen stroj. Spravimo ga v tir in naj vleče samo lahke reči, treba mu malo kuriti in dolgo se bo obdržal. Narobe pa zelo kuriti in hitro bo izrabljen. — Piše kmet J. K. — (Op. ured.: Mi smo že večkrat svoje mnenje glede trošarine na vino povedali in pokazali na težke posledice za našega kmeta, vino-gradnika in viničarja. Žal se našega mnenja, ki predstavlja zaščito interesov skoro polovico slovenskega kmetškega ljudstva, preje ni vpoštevalo.)

NOVICE.

Proslava papeževega jubileja. Preteklo nedeljo zvečer se je vršila v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani svečana proslava zlatomašnega jubileja in 7 obletnice kronanja papeža Pija XI. Dvorana je bila nabito polna. Vse točke sporeda, tako deklamacija, petje in končno predavanje g. dr. Rožmana o življenju papeževem so poslušalci navdušeno sprejeli. Proslave so se udeležili vsi predstojniki obla-
stev.

† **Andrej Ramovš.** V Dobrepoljah na Dolenjskem je umrl 12. februarja župnik in duhovni svetnik g. Andrej Ramovš v 82. letu svoje starosti. Pogreb je bil v četrtek 14. februarja. V dobrepoljski fari je župnikoval od leta 1895, torej 34 let, pred njim pa je bil tam skoro celo svojo življensko dobo župnik Sežun tako, da sedaj živeča generacija pozna vsega komaj dva župnika. Pokojni župnik Ramovš je bil najstarejši župnik ljubljanske škofije. Rojen je bil v Smledniku za Šmarno goro in je bil za župnika predno je prišel v Dobropolje daljšo vrsto let v Svibnem, ki se mu je tudi jako priljubilo. Pokojnik je bil vzoren duhovnik, odličen mož in dobrasrčen človek. Priljubljen pri vseh, koncilijanten do skrajnosti in dober gospodar, predvsem odličen živinorejec. Njegov hlev je bil znan daleč naokoli. Bil je duhovnik stare šole in novi veter, ga dolgo ni mogel omehčati za politiko, tako, da se je bal, da ga bodo razkričali za »liberalca«. Bil je brat pok. Jerneja Ramovša, znanega župnika v Poljanah nad Škofjo Loko. Naj v miru počiva!

Računi bivše narodne skupščine. Sodišče v Jagodini je na zahtevo komisarja glavne kontrole, kateremu je bila poverjena revizija blagajne bivše narodne skupščine, izvršilo prepoved odtujitve in obremenitve vseh nepremičnin Milenka Čabriča, bivšega blagajnika narodne skupščine, radi primanjkljaja v blagajni. V blagajni namreč manjka 415.820 dinarjev.

V zgradbo bivše skupščine pridejo razni uradi vojnih oblasti in del uradov železniškega ministrstva.

Imenovanje županov in občinskih odbornikov je skoro po celi Sloveniji še sprovedeno, le nekaj je še občin, v katerih še ni padla odločitev. Med temi je tudi Litija, kjer je županovalec g. Lebinger. Pretekli teden je bilo izvršeno tudi imenovanje županov v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. V Beogradu je postavljen za župana znani industrijalec Savčić, o katerem se je mnogo pisalo, da bo sestavil nevtralno vlado po zločinu v narodni skupščini. V Ljubljani in Zagrebu sta postavljena stara župana gg. dr. Puc in Srkulj. Tudi občinski odbori so ostali skoraj nespremenjeni.

Zaradi zime ustavljeni vlaki. Na vseh progah ljubljanske železniške direkcije je bilo pretekli teden skoro polovico vlakov ukinjenih za dobo 3 dni. Ukinjenje se je moralo izvršiti deloma radi mraza in snega, deloma pa radi pomanjkanja premoga.

Porotno zasedanje v Ljubljani preloženo. Kakor nam javlja predsedništvo deželnega sodišča, se je prvo porotno zasedanje, ki bi se imelo začeti z dnem 18. februarja 1929., z dovoljenjem predsedništva višjega deželnega sodišča v Ljubljani preložilo.

Umrli so v vasi Mladetiče Josip Tratar, mladenič v 24. letu starosti, Josip Lesjak, star 48 let ter Janez Umek, star 68 let, oba skrbna družinska očeta. Vsi trije so bili člani Prvega gospodarskega dobrodelnega društva Tržišče. Da so bili dobri člani, priča pogreb mnogoštevilnih članov s praporom omenjenega društva, kljub slabi poti. Naj jim bo lahka zemlja, ostalim pa naše sožalje!

Državna podpora vdovama Pavla Radića in Gjüre Basarička. Minister pravde je predložil kralju v podpis zakon, s katerim se priznavajo rodbinam pokojnih poslancev Pavla Radića in dr. Gjüre Basarička izredne podpore po 5000 Din mesečno, za vsakega nepreskrbljenega otroka pa do polnoletnosti po 800 Din mesečno.

Aretiran blagajnik. V Sarajevu so aretirali bivšega blagajnika oblastnega odbora Tevtika Loga, ker je komisija ugotovila, da je v oblastni blagajni 240.000 dinarjev primanjkljaja.

Plaz zasul pet oseb. V ptujskem okraju pri Sv. Trojici v Halozah so plazovi zasuli pet oseb in sicer dva posestnika in dve posestnici ter 15-letnega fanta. Vse druge so že isti dan izpod snega mrtve izkopali, le ene posestnice niso dobili.

Prpičeva tolpa obešena. V ponedeljek 18. t. m. je prispel v Zagreb krvnik Hart iz Sarajeva. Sodišče je prihodnji dan, v torek, sporočilo na smrt obsojenim, da bodo obešeni v sredo jutraj. Sodišče je njihove sorodnike brzojavno obvestilo o času izvršitve kazni. Zadnji dan pred obešenjem, so kaznjenci svobodno občevali s posetili.

Zopet nesreča na železnici. Dne 12. t. m. je trčil pri postaji Batajnici pri Zemunu beograjski brzovlak na tovorni vlak. Obe lokomotive sta bili težko poškodovani, štirje vagoni so zgoreli, a ostali težko poškodovani. K sreči ni bilo nobene smrtno žrtve, pač pa je bilo 18 ljudi ranjenih. Uslužbenci na postaji, kjer se je nesreča zgodila, so bili odpušteni iz službe.

Štirje otroci so zgoreli. Žena tramvajškega sprevodnika Ilića v Beogradu je dne 12. t. m. odšla ob 10. uri dop. na trg in pustila v stanovanju svoje štiri otroke, od katerih je bil najstarejši star 6 let. Ko se je mati vrnila, je našla vse štiri otroke zadušene in napol ožgane. Otroci so najbrže polagali drva v zakurjeno peč in jim je pri tem padla žerjavica na tla, pri čemur se je vžgala slamnjača in cunje. Ko je mati zagledala svoje mrtve otroke je padla v nezavest in so jo morali prepeljati v bolnico.

Suhozemna meja naše države meri 2.752 kilometrov, a obala Jadranskega morja z otoki znaša 1541 kilometrov. Skupna meja znaša 4.323 kilometrov.

Vseh Slovanov je okrog 170 milijonov. Površina ozemlja vseh slovanskih držav meri 19.277.855 kvadratnih kilometrov, kar znaša približno za dve Evropi. Evropa namreč meri 10.200.000 kvadratnih kilometrov. Naša država meri 249.000 kvadratnih kilometrov, ima 12 milijonov prebivalcev. Italija je večja od naše države le za 62.000 kvadratnih kilometrov, a ima 40 milijonov prebivalcev.

PODLISTEK

Fr. Rojec:

Prvotni človek.

Temeljita raziskovanja učenih prirodoslovcev dokazujejo, kako je nastala zemlja iz goreče plinaste snovi, kako se je njena površina ohladila in strdila v plodovito prsteno skorjo in kako so potem sojni žarki s pomočjo vode in zraka zbudili na zemeljski površini dvovrstno življenje: rastlinstvo in živalstvo. Rastlinstvo črpa svoje življenske sokove po koreninah iz zemlje, je navezano na svoj prostor ter se ne more svojevoljno gibati. Živalstvo pa se hrani z rastlinstvom posredno in neposredno ter se svojevoljno giblje in premika iz kraja v kraj, ker ima vsako posamežno živo bitje v sebi svoj posebni organski stroj, ki mu je potreben za samostojno življenje.

V nekaterih pokrajinah so globoko v zemlji pogreznjene nekdanje površinske plasti, kjer se dobe v kamenju in premogu okameneli kosi raznih rastlin in živali iz davnih predzgodovinskih časov. Iz teh ostankov prvotnega življenja učenjaki omikanih narodov sklepajo, kako sta se rastlinstvo in živalstvo razvijala in izpopolnjevala. Barve, načini življenja in vse življenske okolnosti iz tistih časov pa so ostale in ostanejo neznane za vedno, ker ne vodijo do njih nobeni zgodovinski viri.

Pojavil se je med rastlinstvom in živalstvom človek, ki je bil sicer v začetku jako

okorno in nevedno živo bitje, toda imel je razum in roke. Ti posebni svojstvi sta ga odlikovali. Kmalu je spoznal svojo duševno ali umsko moč. Z umom je krotil in podrejal sebi v prid vse žive in nežive stvari okrog sebe, premagoval vse ovire in zapreke ter končno dosegel svoj vrhovni smoter: postal je neomejeni gospodar na zemlji! V delu in boju za svoj življenski obstanek se je sam izobrazil do najvišje popolnosti, preobrazil je pa tudi zemeljsko površino z umetnimi napravami ter si priredil rajsko lepo in prijetno bivališče na zemlji. Ali človek je nenasiten v svojih željah in v svojem pohlepu po novih in višjih telesnih in duševnih užitkih. Čim več doseže, tem več hoče imeti. Zato se tudi sedanji izobraženi človek ne zadovoljuje s svojim zemeljskim rajem, ampak se hoče dvigniti še višje na kak nov nebesni svet.

Izmed takih svetov je zemlji najbližja naša luna, a življenje na njej je že davno izmrlo. Človeka torej ne miče nanjo. Bolj oddaljeni Mars že tudi daje slovo življenju in kaže vedno več golih reber. Za luno in Marsom najbližja pa je nam mlada zvezda Venera, ki žari v krasni beli luči in zvezdogledi trdijo, da se razgrinja na njej najbujnejše prvotno življenje. Na to zvezdo se je začel naš izobraženi človek v zadnjem času ozirati jako poželjivo in njegov pohlep je vsak dan večji. Baje se že izdeluje nekje na zemlji zračna ladja, ki morda že v kratkem dvigne prvega zemeljskega izletnika na prelepo mlado Venero. Ako se ta izlet posreči in se zemljan živ izkrci na zaželenem novem svetu, kmalu dobimo od tam brzojavko in

povabilo še za druge zemeljske pohlepneže in radovedneže. Imenitna zračna vožnja se bo hitro uredila in uglašila in zemeljski prebivalci se bodo selili na Venero kakor so se nekdanj Evropejci v Ameriko. Razume se, da to čudno novo preseljevanje ne bo brez vseh nezdod in nesreč. Marsikateri zemljan bo izginil v neskončnem nebesnem prostoru kakor zvezdni utrinek. Ali to ne bo ostrašilo novih izletnikov. Kjer se ubije en človek, tam se ponudijo v nadomestilo trije ali še več. Zemlja je res že preveč obljudena in skrajni čas je, da jo nekoliko razbremeni kak nov, mlad svet.

Vožnja na Venero pa bo seveda silno draga. Stroške zanjo bodo zmogli le oni imoviti zemljani, ki jih je sreča obdarila z velikim bogastvom. Toda pri vsakem velikem in nevarnem podjetju je treba tudi krepkih in pogumnih ročnih delavcev. Zato bo imel poleg visokih in imenitnih gospodov tudi marsikak preprost rokodelce nenavadno čast in srečo, da si bo med prvimi izletniki z naše zemlje ogledal rajskolepo pomlad na Veneri. Pozneje bodo morda tam potrebovali tudi vojake za kako vojno proti Venerinim prebivalcem, ker lepa mlada zvezda v sedanji dobi najvišjih življenskih moči gotovo ni brez njih. Takrat pa se bo za prostovoljca najbrž oglasil tudi kak pogumen Slovenec. Želimo mu že zdaj srečno pot, obenem pa mu tudi priporočimo, naj ne hodi na Venero za to, da bi pobijal nedolžne Venerane, temveč naj se odpravi na zračno pot le iz ukaželjne radovednosti, da bi tudi on videl čudežni novi svet.

Prvi redni občni zbor oblastne zadruge za kmetijski kredit v Zagrebu se je vršil pretekli teden v Zagrebu. Kmetijsko društvo za Slovenijo in Zvezo slov. zadrug ja zastopal g. ravnatelj Trček. V njenem področju je bilo dosedaj osnovanih 53 krajevnih zadrug, in sicer 22 v osješki oblasti, 19 v primorsko krajiški, 10 v zagrebški in le 2 zadrugi v ljubljanske oblasti. V področje zagrebške oblastne zadruge spada namreč tudi Slovenija.

Bogatašinja umrla v največji revščini. V Sarajevu je te dni umrla siromašna žena Tarsa Spasojević. Starka je živela v največji bedi in jo je vedno podpirala njena edina hčerka učiteljica od svoje majhne plače. Ko je prišla po smrti starke v njeno stanovanje komisija, je pri pregledovanju našla več hranilnih knjižic z visokimi vlogami in za 15 kg zlatega in srebrnega kovanega denarja. Dedinja vsega premoženja bo hčerka, ki ni za bogastvo svoje matere nič vedela in ki je služila v oddaljeni občini za učiteljico.

Očesna bolezen trahom se je silno razširila po Prekmurju. Bolezen se hitro naleze, ako se pride v dotiko s človekom, ki je na njej obolel. Bolezen obstoji iz močnega vnetja očesnih sluznic in je tudi nevarnost, da se od nje oslepi. V Prelogu v Medjimurju so ustanovili posebno postajo, kjer bolezen brezplačno zdravijo.

Volkovi v Prekmurju. Zadnje dni se je priklatilo iz Ogrske preko zamrzlega Blatnega jezera mnogo volkov, ki napadajo ljudi kar pri belem dnevu. Prebivalci se sestradanih zverin zelo boje in si le malokdó upa sam na pot. Te dni se je vračal z vozom neki kmet iz Razkrža domov. Med potjo sta ga napadla dva volkova. Konja sta se ustavila in tiščala glave k tlom. Na kmetovo klicanje na pomoč, sta prihitela dva lovca, ki sta se nahajala v bližini ter volkova odpodila.

Zaplenjeno orožje. Oblasti so izvršile na Dunaju preiskavo v hiši social-demokratske stranke in pri tej priliki zaplenile veliko množino raznega orožja, ki je bilo last delavske bojne organizacije Schutzbunda. V poslopju so našli tudi strojne puške in veliko municije.

Take in podobne, če tudi neizvedljive misli, se zbuja v možganih mislečega sedanjega zemljana, ko prevdarja in razmotriva najnovejšo iznajdbo človeškega uma in človeških rok. V mislih in željah pač ljudje že v današnji dobi letajo na druge nebesne svete, toda v resnici ne bodo nikdar hodili zemljani po Veneri, ako ta ne izpremeni svoje poti po vsemirju in se zemlji ne približa do zračne plasti.

Zdi se mi potrebno tu še posebej poudariti tudi važnost človeških rok, zakaj pri povečevanju velikih zaslug človeškega razuma za vsestranski svetovni napredek se le prerado pozablja na roke. Ali te so človeku ravno tako uslužne in potrebne kakor razum. Saj le roke, pridne in spretno roke izvrše vse, kar zamisli in izumi človeška pamet. Naj bi bil človek že v začetku še tako moder in preprisan, brez rok bi ne mogel ničesar narediti in v izobrazbi in napredku bi se nikdar ne mogel dvigniti nad živali.

Zdaj si pa še nekoliko natančneje ogledimo prvotnega ali prvega človeka. Kako je živel in se sam izobraževal, o tem so posebej nekateri mladinski pisatelji napisali kar cele knjige jako lepih in zanimivih povesti in basni. Ali vse to so si ti pisatelji sami izmislili. Resnica je, da nihče ničesar ne ve o našem prvem predniku, ker ni zapustil za seboj nobenih sledov. Znanstveni raziskovalci ne morejo dognati niti tega, kje je stopil na zemljo prvi človek. V mrzlem severnem kraju gotovo ne, ker ni imel kože, da bi se zavil vanj. Njegov rojstni kraj je mogel biti le kak topel kotiček ob Sredozemskem morju,

Takoj kaznovani srezki poglavar. Srezki poglavar v Caribrodu Milivojević je v svoji pisarni pretepel nekega kmeta. Ta se je pritožil na ministrskega predsednika, ki je srezkega poglavarja takoj odpustil iz službe in uvedel pri njemu preiskavo.

Narobe svet. Dočim so po celi Evropi in po najjužnejših delih okrog sredozemskega morja razsajali ves zadnji mesec silni snežni viharji in zameti in je vladal nepopisen sibirski mraz, je med tem časom v severnem ledenem morju vladalo pravo pomladansko vreme. Padal je dež, kopnil je sneg, a najsevernejši prebivalci naše zemeljske oble, Eskimi, ki žive v večnem ledu in snegu, so se bridko pritoževali, ker niso mogli nikamor s sankami na lov.

Tedenski koledar.

24. februarja, nedelja: Matija.
25. februarja, ponedeljek: Valburga.
26. februarja, torek: Marjeta.
27. februarja, sredo: Leander.
28. februarja, četrtek: Roman.
1. marca, petek: Albin.
2. marca, sobota: Simplicij.

Sejmi.

24. februarja: Bučka, Moravče, Žubna, Cerknica, Lesce, Črmošnjice, Ormož, Slov. Bistrica, Kozje, Rogatec, Vildon, Laško, Beltinci.
26. februarja: Metlika.
27. februarja: Ig.
28. februarja: Toplice.
1. marca: Krka, Nova vas (Bloke), Planina na Štaj., Cirkovce, Konjice.
2. marca: Pišce.

Valute.

Dati moramo za:

1 nemško marko	Din 13-52
1 švicarski frank	Din 10-95
1 avstrijski šiling	Din 8—
1 angleški funt	Din 276-58
1 ameriški dolar	Din 56-87
1 francoski frank	Din 2-22
1 češkoslovaško krono	Din 1-68
1 italijansko liro	Din 2-98

kjer se vrstita, klijeta in cveteta le pomlad in poletje. Najbrž pa se je pojavilo istočasno več prvih ljudi na zemlji v raznih toplih obmorskih pokrajinah. Toda bili so v začetku jako redki, a živeli so vsi na podobne si načine. Zato v tem spisu govorim večinoma le o enem človeku.

Znano je, da ima vsak zemeljski del in vsaka večja pokrajina, ki je ločena od drugih po gorovju ali širokem morju, svoje posebno in drugačno rastlinstvo in živalstvo in sicer v takih barvah in s takimi svojstvi, ki so najbolj prikladni podnebnju in življskim okoliščinam dotične pokrajine. To dejstvo jasno dokazuje, da se rastlinstvo in živalstvo nista razširila iz enega kraja čez vso zemljo, ampak so ju tla vsake pokrajine za se rodila in vzgojila iz lastnih življskih snovi. Ravno tako je tudi nastala obljudenost širnih in različnih zemeljskih pokrajin. Zato so človeški prebivalci naše zemlje tako različni po barvah kože in tudi po nekaterih telesnih posebnostih. Razlike med Evropejci, Mongolci, afrikanskimi črnci, ameriškimi Indijanci pa pozna že vsak naš boljši šolarček. Tudi odkritja novih zemeljskih delov in dežel po Azijcih in Evropejcih, ki so se prvi začeli vzpiti po ladjah po širokem morju, potrjujejo tu izrečeno domnevanje o naselitvi zemlje po različnih človeških plemenih. Nove dežele so bile in so še obdane okrog in okrog z nepregledno morskó vodo, a bile so vse že pri odkritju naseljene z divjimi ljudmi, ki niso imeli nobenega pojma o kaki pomorski plovbi z ladjami. Kako so torej prišli tja, če jih ni rodila njih domača zemlja? Priplavati ni-

Gripa v Budimpešti se širi z neverjetno brzino. Tekom zadnjega tedna je obolelo na tej bolezni okrog 300.000 ljudi. Bolezen k sreči ni težje narave in je bilo le malo smrtnih slučajev.

Morje zamrznilo. Na obalah Belgije, Holandske in Danske je vsled silnega mraza zamrznilo morje po 30 km daleč. Mnogim potniškim parnikom, ki so sredi morja zamrzili, morajo z aeroplanom dovažati živila.

Vseruski kongres agronomov. Te dni je zborovalo v Moskvi društvo agronomov. Zborovalci so postavili celo vrsto zahtev za napredovanje kmetijstva. Po njihovem načrtu bi morala dati žetev že po petih letih 25 milijonov ton presežka. (1 tona je 1000 kg). Ustanoviti je treba semenogojne postaje za pridobivanje semen najplemenitejših vrst žita, upepljati čistilnike, motorje, umetna gnojila in pribaviti kemična sredstva za uničevanje škodljivcev, ki uničujejo ravno toliko žita, kolikor ga kmetje porabijo za dom. Zemljiška izmera in melioracije se mora čimbolj pospešiti. Ustanoviti se morajo kmetijske posvetovalnice in poizkusne postaje. Urediti se mora pravilnejše kmetijsko obdavčenje. Vzorna kmetijska gospodarstva naj se nagradi. Revnim kmetom naj se preskrbi pod posebno ugodnimi pogoji posojila za nabavo vprežne živine itd.

Hotel za pse. V Newyorku so zgradili krasen hotel za pse z vsemi potrebnimi napravami. V hotelu je imenitna kopalnica, frizer in pasji kuhar. Poseben hotel za pse so zgradili radi tega, ker je vsem gostom po drugih hotelih prepovedano seboj jemati pse. Radi teh gostov, ki se nočejo od svojih psov ločiti, so zgradili poseben hotel. Za reveže seveda takega hotela ne bodo nikdar zgradili.

Odkritje velikanske predpotopne živali. Znameniti ruski raziskovalec v centralni Aziji Andrejew je našel v puščavi Gobi ostanké kosti velikanske predpotopne živali, ki je najbrže živela pred nekaj stotisoč leti. Iz najdenih ostankov kosti se da sklepati na velikost trupla živali. Trup neznanske mrcine je meril 240 metrov. Njen korak pa je bil 40 metrov dolg.

kakor niso mogli v svojo domovino iz Azije ali Evrope!

Kdor pozna narodo in njena pravila, po katerih se enostavno že od začetka razvija in dozoreva vse njeno življenje, tisti si more sam v mislih naslikati pravilno podobo prvega človeka. Jaz si ga predstavljam, kakor ga opišem v naslednjih odstavkih. Ako pa kdo misli, da moja slika ni dobra, naj mi pošlje popravek in jaz mu bom jako hvaležen zanj, ker sem mnenja, da se mora človek učiti do smrti in da več ljudi vedno več ve.

Prvi človek je bil majhne postave in šibkih udov kakor rastlinca, ki požene iz puste nerodovitne zemlje. Trpel je na bolnem želodecu. Bil je nag, a dolgi lasje in dolga redka brada sta mu zakrivali skoro polovico zgornjega telesa. Drugi telesni deli so mu bili večinoma poraščeni z bolj kratko dlako. Bil je jako plah in sploh velik ubožec, ker je bil tako sam in ni znal ničesar. Njegova živa tovarišija so bile razne živali. Nekaterih večjih se je močno bal in se skrival pred njimi, ker so bile silno hudobne in krvoločne. Neprestano so se napadale in krale med seboj. One, ki so v bojih podlegle, so morale dati svoje meso v hrano svojim zmagovalkam. Mnogo manjše ali šibkejšé živali so večje kar brez bojev loville, trgale ali pa še celo kar žive požirale. Več vrst različnih živali se je hranilo z zelenjavo, z jagodami, divjim sadjem in z rastlinskimi semeni. Enake živali so živele tu in tam tudi v prijateljskih družbah, a včasih so se še te sprle in stapele med seboj. Neenake pa so se navadno vedno preganjale in morile druga drugo. (Dalje.)

Železniška nesreča v Avstriji. V bližini Dunaja je zavozil v pariški ekspresni vlak brzovlak, ki je prihajal iz Madžarske. Težje in lažje ranjenih je bilo 35 potnikov. Nesreča se je dogodila radi tega, ker je pariškemu vlaku odpovedala lokomotiva in je moral ostati sredi proge. Za njim došli madžarski vlak pa ni pazil na signale.

Trockij v Carigradu. Boljševiška vlada je premestila iz sibirskega pregnanstva Leva Trockega, bivšega vsemogočnega voditelja boljševikov. Prosila je turško vlado, da sme poslati Trockega v pregnanstvo v Turčijo. Kemal paša je dovolil in pretekli teden je dospela ruska ladja s Trockim pred Carigrad. Začasno so ga zaprli v hišo ruskega konzulata. Hišo so močno zastražili ruski detektiv, ker se boje, da ne bi Trockij pobegnil. V Trockijevem spremstvu se nahaja tudi njegova žena in dve hčerki. Sina pa boljševiške oblasti niso pustile z njim. Trockij je težko bolan. Kam ga bodo od tu poslali, drže v strogi tajnosti.

Atentat na mehikanskega predsednika. Pretekli teden je bil izvršen bombni atentat na predsednika mehikanske republike. Ko se je vozil z brzovlakom, je eksplodirala peklenjska mašina, ki je vrgla vlak s tira in povzročila strahovito katastrofo. Atentat je zahteval več človeških žrtev, vendar je ostal predsednik, ki se je vozil v zadnjem vagonu, nepoškodovan. Najbrže gre zopet za klerikalno zaroto. — V nedeljo, dne 10. t. m. so pokopali atentatorja Torala, ki je lansko leto v zvezi z nuno Anuncijato izvedel atentat na prezidenta Obregona. Torala je bil obsojen na smrt in 10. t. m. ustreljen, nuna pa obsojena na dosmrtno ječo.

Odkritje starih grobov. Posebna znanstvena komisija je pričela lansko leto raziskavati obširne ravnine med rekama Evfrat in Tigris v Mezopotamiji. To pokrajino so smatrali stari judovski rodovi za Adamov raj. V teh deželah je prebival pred šest tisoč leti in več narod Sumejcev. Ti so si v rodovitni deželi zgradili mnogo lepih mest, katere je pa čas in razni dogodki tako uničil, da danes ni na zemeljski površini najti o njih niti sledu. Na podlagi raznih sporočil in domnev raziskuje komisija in prekopava ozemlje, kjer naj bi bila starodavna mesta zgrajena. Lansko leto se je posrečilo, raziskovalcem odkriti tri znamenite grobove sumejskih kraljev in njihovih rodbin. Odkrili so grob princa Mes-Kalam-Dura, kraljice Šub-An in nekega kralja, katerega ime še niso dognali. Princ je bil pokopan ravno pred 5500 leti. Raziskovalci so ugotovili, da so bili že v davnih časih grobovi izropani in največje dragocenosti odnešene. Vendar so našli še v njih glavo bika iz čistega zlata, ki je krasila veliko harfo, potem zlat čoln, zlat šlem in več zlatih nakitov. Raziskovanje bodo letos nadaljevali.

Prebivalstvo Moskve, glavnega mesta Rusije, po površini največje države na svetu, zelo hitro narašča in šteje danes že 2,800.000 duš. Do boljševiškega prevrata je bilo glavno mesto Rusije Petrograd ali Petersburg, kakor so ga Rusi sami imenovali in katerega je ustanovil car Peter Veliki. Ker pa leži Petrograd na severozapadni meji ogromne države, so boljševiki premestili sedež svoje vlade in vseh centralnih uradov v bivšo prestolico Rusije — Moskvo, ki leži nekako v sredini Evropske Rusije. Petrograd, ki se je odslej imenoval Leningrad, je vsled tega na važnosti in številu prebivalstva zelo trpel, dočim se je Moskva naglo povečala in dosegla skoro 3 milijone prebivalcev. Leningrad jih šteje le 1,520.000.

Naročnina »Kmetškemu listu«

znaša za celo leto 30 dinarjev. Če je še niste poravnali, storite to čim preje, da se Vam pošiljatev lista ne ustavi.

Nenavadni ženin in nevesta. Na Angleškem se je te dni poročil 69letni ženin iz mesta Barrowa s 70letno nevesto iz Mistchama. »Mlada« zakonca sta se pri poroki prvič v življenju videla. Do spoznanja in zakonskega jarma je med njima prišlo na ta način, da je mož čital v časopisih o težki smrtni nesreči neke ženske. Možu se je družina tako zasmilila, da je čeprav nepoznan napisal sožalno pismo. V kratkem času je dobil odgovor od pokojničine sestre, ki ga je obenem vprašala, ali ne rabi kake gospodinje. Mož je ves vesel odvrnil, da gospodinje sicer ne potrebuje, pač pa bi vzel zakonsko ženo. No in 70 let staro dekle je odšlo k neznanemu možu in kmalu je stal pred oltarjem mladi zakonski par, ki je štel skupaj 139 let.

NARODNI GOSPODAR

Povišanje železniških blagovnih tarif.

V splošnem je bujna želja vseh panog našega gospodarstva in posebno pa kmetijstva, da bi se končno prišlo do tarif, ki bi stvarno odgovarjale našemu dejanskemu gospodarskemu stanju. Lansko leto je bila napovedana revizija klasifikacije blaga. Pri tej priliki bi bilo potrebno odločiti se za nov tarifni sistem. Tarifni sistem se lahko naslanja na vrednost blaga, na prostornino, na to oboje in tudi na druge eventuelne okolščine. Do tega dela pa na žalost za enkrat ni prišlo, nego se je hotela izvršiti od strani železniške uprave le delna reforma in to po večini v cilju povečanja dohodkov. Taka reforma seveda ne more biti smotrena. Več ali manj je izražen namen v linearnem povišanju tarif, ki stopi s 1. marcem v veljavo.

K temu bi bilo pripomniti, da so zastopniki združništva in kmetijskih organizacij prišli enodušno do zaključka, da je zvišanje železniških tarif na kmetijske pridelke in potreščine v katerikoli obliki popolnoma nemogoče in izključeno. Že v dosedanjih železniških tarifih je bil kmetijski značaj države premalo vpoštevan in bi bila ravno v tej smeri prav nujno potrebna revizija klasifikacije blaga in posebno pa tarif. Potrebno bi bilo, da bi se pri določevanju vrednosti blaga, to je pri klasifikaciji za tarifiranje vpoštevala hranilna vrednost živil, krmil, gnojil itd., kajti samo ta je stalna in neodvisna od slučajne tržne konjunktore. Zato bi nudila solidnejšo podlago za oceno, kakor pa vrednost v denarju. To stališče je bilo od kmetijskih organizacij soglasno predloženo v uvaževanje. Če bi se vpoštevalo, ne bi bilo več mogoče, da znaša vozna slame po železnici iz Vojvodine v Slovenijo 68% njene vrednosti. Letos je to na žalost slovenskega kmeta velevažno vprašanje.

Kakor uvodoma rečeno, je v resnici potrebna ne samo začasna, delna, nego celo generalna revizija klasifikacije blaga in tarif. Železniška uprava izkazuje primanjkljaj, ki je sicer nedokazan. Vendar pa objektivni strokovnjaki trdijo, da je vzrok deficitu neracionalnost in nerealna eksploatacija železnic. Slaba administracija pravijo, da je izvor zla. Vozni park da je slabo vporabljen. Neto tonaža pada in zato je bruto tonaža vedno v bolj neugodnem razmerju napram neto tonaži. Z ozirom na to enostavno linearno povišanje tarif ne more biti lek za tako zlo.

Ozdraviti bi bilo pač potrebno tudi vse neracionalnosti uprave in temu vprašanju je z ozirom na prej navedeno potreba posvetiti vso skrb. Železniška uprava pri tem ne more in ne sme prezreti, da ji je nastal v osebnem in tovrnem avtomobilu prav nevaren konkurent. Počasno obratovanje, zakasnelo dostavljanje potrebnih vagonov je pa kot nalašč dobrodošlo tej konkurenci, katere neizogibna posledica bo seveda še večji deficit železnic.

Delavsko vprašanje v Sloveniji.

Slovenci smo kmetijski narod. — Od približno 80 tisoč delavstva ga je več kot polovica v raznih kmetijskih in obrtnih obratih, a tudi delavstvo v čisto industrijskih obratih prihaja iz naših kmetijskih hiš. One vrste delavstva, ki ga poznajo v Nemčiji in drugih industrijskih državah, kjer se rod za rodom drži enega delavskega poklica, v Sloveniji in sploh v naši državi ni mnogo. Zato je pa tudi slovensko delavsko vprašanje ozko in najožje povezano s kmetijskim vprašanjem. Zato pa tudi ni mogoče povsem delavskega vprašanja rešiti, dokler ne rešimo kmetjskega vprašanja. Ali z drugimi besedami: ni mogoče uspešno voditi delavske politike brez ali celo proti kmetijski politiki in kmetijskim interesom. Kmetjsko vprašanje je tudi za naše delavstvo primordiaro. Ta ugotovitev nam tudi narekuje, da se mora delavska politika v Sloveniji prilagoditi našim razmeram. In tudi Delavska zbornica, v kolikor ima vpliva na razvoj delavske politike, bo lahko mnogo koristnega v tej smeri napravila.

Vsem naročnikom »Grude« sporočamo, da smo k prvi številki priložili položnice, ter jih prosimo, da nam naročnino za tekoče leto čimpreje poravnajo. Ker je tudi nekaj naročnikov, ki niso poravnali naročnine za preteklo leto 1928, jih pozivamo, da nam isto nemudoma poravnajo, ker smo primorani v nasprotnem slučaju, da jim list ustavimo. — Upravištvu »Grude«.

»Gruda« je postala glasilo Zveze kulturnih društev za mariborsko oblast. Prošle dni smo razposlali na vsa društva, ki so včlanjena v mariborski ZKD, prvo številko letošnje »Grude«, ki je postala glasom zadnjega občnega zbora tudi glasilo za vsa ona društva, ki so včlanjena v ZKD v Mariboru. Odslej bomo stalno priobčevali za vsa ta društva pod rubriko »Prosvetni glasnik« razne članke in vse prosvetno in kulturno gibanje omenjenih društev. Zato prosimo, da nam ona društva, ki bodo postala naročniki »Grude«, čimpreje nakažejo naročnino, ki je Din 30— za celo leto, odnosno, da nam v nasprotnem slučaju številko vrnejo s pripombo »Se ne sprejme«. Pozivamo pa tudi posameznike na sodelovanje, da bo rubrika »Prosvetni glasnik« čim bolj pestra in zanimiva. — Konzorcij »Grude«.

»KMETIJSKA MATICA«

Gospode poverjenike Kmetijske Matice uljudno prosimo, naj ne odlašajo z nabiranjem naročnine za leto 1929. Sedaj, ko še ni dela na polju in ko je huda zima prisilila vsakogar, da se drži peči doma, je najugodnejši čas za pridobivanje članov naši Kmetijski Matici. — V onih krajih, kjer Kmetijska Matica še nima svojega poverjenika, prosimo, da se ta ali oni odloči in sprejme poverjenišvo. Zadostuje dopisnica z naslovom, na kar mu pošljemo vsa potrebna navodila in nabiralne pole. Tovariši, na delo za kulturo in napredek našega kmečkega naroda!

Knjig Kmetijske Matice za leto 1928 (s koledarjem za leto 1929) je še nekaj izvodov na razpolago. Tovariši, naročite si jih takoj, ne bo vam žal.

Rok za vrnitev Kmetijskega koledarja 1929 je potekel. Zato prosimo vse one, ki koledarjev niso niti vrnili niti plačali, da čimprej nakažejo dolžni znesek, da se uredijo računi. Ne pustite se vedno opominjati, ker s tem ustvarjate samo nepotrebno delo in stroške!

Pridobivajte člane Kmetijski Matici!

ZA SMEH.

Pri računstvu. Učitelj: »Če ti dá mati 5 jabolk, pa ti dve poješ, koliko ti jih ostane?«
 — Učenec: »Pri meni nikoli nič ne ostane!«
 Brez noža. Katehet: »Zakaj je Adam v raju ugriznil jabolko?« — Učenec: »Ker ni imel noža.«

Razni nasveti.

Kako spoznaš ponarejeno kavo? Kavo potvarjajo iz kruhove sredice. Ako nekaj zrn namočiš v vodi, ločiš lahko ponarejena zrna od pristnih, ker postanejo prva mehka, pra-

va pa ostanejo prejkoslej trda. Težje je razločiti kavi enako pobarvana lesena zrna.

Čiščenje belega krzna. Dobro pšenično moko razgrej v skledici na štedilniku. V tej moki operi belo krzno. Paziti pa moraš, da je moka ves čas vroča. Ko si gotova, iztepi moko in krzno bo kakor novo. Na enak način lahko opereš belo obleko iz tibeta.

Lak omehčaj s špiritom ali terpentinom in izdrgni. Kar ostane sperj z bencinom ali kloroformom. Če dopušča to barva in tkanina omadeževanega blaga, kuhaj več ur v lugu. Lak ne gre rad ven. Lino izpereš z vročo vo-

do. Lugeve madeže izperi hitro iz volne in pokapaj s kisom. Pikerjeve madeže izpereš z bencinom ali z razredčenim špiritom.

Kako obvarujemo predmete iz gumija, da ne razpokajo? Glicerin je najboljšo sredstvo, s katerim ohranimo gumijeve stvari pred razpokanjem. Gumijeve cevi, kape, gumijeve obroče za kozarce in drugo namaži včasih z glicerinom in razpok ne bo več.

Zarastel prstan moreš sneti, če prst od nohta do prstana tesno poviješ in držiš roko 5 minut kvišku. Če to še enkrat ponoviš, prstan zlahkoma znameš.



Najboljši in najtrpežnejši
 šivalni stroji
 in **KOLESA** so
GRITZNER
 in **ADLER**
 za dom, obrt in industrijo,
 v raznih opremljenih
 letotam švicarski
 pletilni stroji **DUBIED**
 Pisalni stroji **URANIA**



Ugodni plačilni pogoji. — Večletna garancija.

Tovarniška zaloga:

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA, blizu Prešernovega
 spomenika ob vodi.

Sack'ove pluge in njih dele,
 kultivatorje, okopalnike, brane itd.

dobavlja hitro
 in zelo ugodno
 tudi na obroke

Ferdo SMOLA

Sv. Jurij ob juž. žel. (Glavna zaloga Sackovih plugov za Slovenijo.)



Zdravo pšenično **slamo**

dobavlja po zelo ugodni ceni

„**Ekonom**“ osr. gosp. zadruga z o. z.
 v Ljubljani, Kolodvorska 7

Kmetje in kmetice!

Kadar kupujete v mestu svoje potreščine, podpirajte v prvi vrsti trgovce, ki v našem listu nudijo svoje blago.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!

Učenca

za

usnjarsko obrt

sprejem po dogovoru
 takoj. — Naslov pove
 uprava »Kmetkega
 listac.

»**ILOVAC**«

Tvornica glinastih
 strešnikov in opeke

Fröhlich & Bichler

Karlovac



Dnevna produkcija 100.000 komadov strešnikov in opeke. Proizvajanje vseh vrst opeke in strešnikov ter vseh glinastih predmetov kakor tudi ploščice za tlake. Posebno se priporočajo falcovani in dvakrat falcovani strešniki v dovršeni obliki ter po zelo ugodnih cenah. Dobavijo se franco na vsako postajo.

Generalno zastopstvo za Slovenijo: **»EKONOM«** Ljubljana
 Kolodvorska 7

Thomasova žlindra

Kalijeva sol

Rudninski superfosfat

ima vedno v zalogi

osrednja gospodarska zadruga

„**EKONOM**“

Kolodvorska ulica šte. 7

LJUBLJANA

Prometna banka d. d.

Ljubljana

Stritarjeva ulica št. 2

(vogel Pred škočje 1, nasproti magistrata)

Telefon št. 2149, 2968
 Pošt. ček. rač. 13.853

Žiro-račun
 pri Narodni banki

Nakup in prodaja valut in deviz. Sprejemanje vlog na tekoči račun in hranilne knjižice, vneševanje čekov in menic. Izdaja uverenj, garancijskih in kreditnih pism, podeljevanje kreditov in izvrševanje vseh bančnih poslov po najkvalitetnejših pogojih.